

Sygn. akt IV KK 63/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Anna Kowal

w sprawie D. W.

oskarżonego z art. 216 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 lipca 2017 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 28 października 2016 r., sygn. akt VI Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w R.

z dnia 25 stycznia 2016 r., sygn. akt VI K (...),

1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę D. W. Sądowi Okręgowemu w G. w celu ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. A. W. kancelaria adwokacka w R. kwotę 432,80 zł (czterysta trzydzieści dwa złote i osiemdziesiąt groszy), w tym 23 % podatku VAT tytułem

wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji z urzędu na niekorzyść oskarżonego D. W.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2016 r., sygn. akt VI K (...), Sąd Rejonowy w R. na podstawie art. 66 § 1 i 2 k.k. i art 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec D. W. oskarżonego o to, że w dniu 19 listopada 2013 r. w R., podczas rozmowy telefonicznej, znieważył R. M. w ten sposób, że nazwał go oszustem, tj. o przestępstwo z art. 216 § 1 k.k. Jednocześnie, na mocy art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 43a § 1 k.k. Sąd I instancji orzekł wobec oskarżonego świadczenie pieniężne w kwocie 300 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej, a także rozstrzygnął o kosztach udzielenia oskarżycielowi prywatnemu pomocy prawnej z urzędu i zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa zwrot części wydatków i opłatę, zwalniając D. W. z obowiązku ich uiszczenia w pozostałym zakresie.

Od wyroku Sądu Rejonowego w R. w tej sprawie została wniesiona apelacja obrońcy oskarżonego, który zaskarżył powyższe rozstrzygnięcie w całości, zarzucając kwestionowanemu orzeczeniu obrazę przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. a także błąd w ustaleniach faktycznych. Autor apelacji wnosił o zmianę wyroku Sądu I instancji przez uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 28 października 2016 r. Sąd Okręgowy w G., powołując się na przepisy art. 437 k.p.k., art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., art. 632 pkt 1 k.p.k., art. 624 § 1 i 2 k.p.k. - uchylił pkt 1, 2 oraz 4 zaskarżonego wyroku i na mocy art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. umorzył postępowanie przeciwko oskarżonemu D. W. o zarzucany mu akt oskarżenia czyn z art. 216 § 1 k.k., wobec przedawnienia jego karalności; w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, zasądzając jednocześnie od Skarbu Państwa kwotę 516,60zł na rzecz pełnomocnika oskarżyciela prywatnego wyznaczonego z urzędu, tytułem zwrotu kosztów udzielonej z urzędu oskarżycielowi prywatnemu pomocy prawnej w postępowaniu odwoławczym oraz zwalniając oskarżyciela prywatnego od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie.

Obecnie, kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 28 października 2016 roku, sygn. akt VI Ka (...), wniośł wyznaczony z urzędu pełnomocnik oskarżyciela prywatnego R. M., zaskarżając powyższy wyrok w całości (bez określenia kierunku skargi).

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił wyrokowi sądu odwoławczego rażąco obrazę prawa materialnego, tj. art. 101 § 2 k.k., polegającą na jego błędnym zastosowaniu i przyjęciu, że czyn zarzucany D. W. w akcie oskarżenia uległ przedawnieniu karalności w wyniku upływu terminu oznaczonego w tym przepisie, tj. roku od chwili, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy w sytuacji, gdy w rzeczywistości przedawnienie karalności nie nastąpiło - wobec prawidłowego ustalenia daty zachowań oskarżonego - co w rezultacie doprowadziło do wadliwego zastosowania przez sąd odwoławczy art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. przez uchylenie wyroku Sądu I Instancji i umorzenie postępowania, które to uchybienie miało istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia.

Powołując się na tak skonstruowany zarzut, na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. i w zw. z art. 537 § 1 i 2 k.p.k. skarżący wniośł o:

- 1) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania,
- 2) zasądzenie na rzecz pełnomocnika kosztów pomocy prawnej świadczonej oskarżycielowi prywatnemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym wg norm przepisanych, gdyż koszty te nie zostały pokryte w całości ani w części.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja wniesiona w niniejszej sprawie przez pełnomocnika oskarżyciela prywatnego okazała się skuteczna i doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w G.

Skarżący trafnie wskazał, że stosownie do dyspozycji art. 101 § 2 k.k., karalność przestępstwa ściganego z oskarżenia prywatnego ustaje z upływem roku od czasu, gdy pokrzywdzony dowiedział się o osobie sprawcy przestępstwa, nie później jednak niż z upływem 3 lat od czasu jego popełnienia. W tej sprawie, autor prywatnego aktu oskarżenia określił w nim daty 20 i 22 listopada 2012 r., jako daty zachowań oskarżonego, które były przedmiotem postawionego mu zarzutu.

Natomiast sam akt oskarżenia wpłynął do Sądu Rejonowego w dniu 28 listopada 2013 r. Z uwagi na to, że nie ulegało wątpliwości, iż oskarżycielowi prywatnemu znana była osoba sprawcy, to termin przedawnienia wynikający z art. 101 § 2 k.k. wynosił tylko rok a ulegał przedłużeniu o dalsze 5 lat, gdyby w tym okresie nastąpiło wszczęcie postępowania karnego.

Wydając wyrok w nin. sprawie Sąd Okręgowy odwołał się do zestawienia tych właśnie dat z aktu oskarżenia oraz okresów wymienionych w ustawie i błędnie ustalił, że nastąpiło przedawnienie karalności, nie dostrzegając korekty zarzutu dokonanej w tym zakresie w toku postępowania pierwszoinstancyjnego, która znalazła wyraz w wyroku Sądu Rejonowego w R.

W tej sytuacji, wobec niezasadnego przyjęcia, że został przekroczony termin przewidziany w art. 101 § 2 k.k., sąd odwoławczy wyprowadził błędny wniosek o zaistnieniu negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., co spowodowało uchylenie wyroku Sądu I Instancji i umorzenie postępowania na mocy art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k.

Analiza akt niniejszej sprawy wskazuje na to, że Sąd Rejonowy w R. już na początku swego postępowania zbadał zagadnienie ewentualnego przedawnienia karalności czynu zarzuconego D. W. i wyjaśnił kwestię daty tego czynu określonej w akcie oskarżenia. Jednoznacznie ustalił też tę datę w swoim wyroku, które to ustalenie nie zostało – co do jego istoty – skutecznie podważone przez Sąd Okręgowy w G.. Nie dawało ono żadnych podstaw do powoływania się na instytucję przedawnienia. Zatem, przyjęcie przez Sąd Okręgowy za przesłankę swego rozstrzygnięcia, daty początkowo wskazywanej przez oskarżyciela prywatnego w akcie oskarżenia, mimo iż w późniejszym terminie data ta została przez niego skorygowana na właściwą, co znalazło też prawidłowe odzwierciedlenie w wyroku sądu meriti – było oczywiście błędne. W rzeczywistości bowiem nie doszło do upływu okresu przedawnienia określonego w art. 101 § 2 k.k. W tej sytuacji zastosowanie tego przepisu w niniejszej sprawie stanowi o rażącym naruszeniu prawa materialnego. Wadliwa ocena sądu odwoławczego w tym zakresie stała się z kolei podstawą do wyjścia poza granice zaskarżenia i uchylenia wyroku Sądu I instancji oraz niezasadnego umorzenia postępowania z powołaniem się na zaistnienie okoliczności wymienionej w art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Tym samym, jest również oczywiste, że uchybienie zarzucone w kasacji pełnomocnika oskarżyciela prywatnego miało nie tylko rażący charakter, ale również wywarło istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku sądu odwoławczego. Wadliwe powołanie się na ujemną przesłankę procesową spowodowało bowiem niezasadne umorzenie postępowania. Okoliczność ta została zresztą wprost przyznana w pisemnych motywach wyroku sądu odwoławczego.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w G. powinien prawidłowo zinterpretować okoliczności determinujące przesłanki procesowe i rozstrzygnąć w przedmiocie wniesionego środka odwoławczego. Zarazem, nie należy tracić z pola widzenia możliwości wydania rozstrzygnięcia dalej idącego z punktu widzenia interesu oskarżonego (do czego potencjalnie uprawnia choćby dyrektywa wynikająca z treści przepisu art. 440 k.p.k.), co przemawiało za przekazaniem sprawy sądowi odwoławczemu w celu wykonania obowiązku przeprowadzenia należytej kontroli odwoławczej.

O wynagrodzeniu pełnomocnika oskarżyciela prywatnego, należnym od Skarbu Państwa za działania podjęte z urzędu w postępowaniu kasacyjnym, rozstrzygnięto na podstawie obowiązujących przepisów (art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. w zw. z § 17 ust. 2 pkt 6 i ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, Dz. U. 2016, poz. 1714).

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

r.g.